

אורי אבנרי מנתח את הרקע הנסתר של הסיכסוך בין שני האישים, על סמך המיסמכים והתרשמותו האישית

חורשת מזימות ומאיימת. מעיתונים זרים המגיעים לירדן חותך הצנזור כאופן דיני, במיספריים, כל קטע שיש בו ציון חיובי של ישראל. אם הגליון המסוים (של שבועון אמריקאי, למשל) הוא פרו־ישראלי מדי, הוא נגנז כולו. גם אש"ף וגם חפצי חבלה בשלום, כל אחד על פי רצונו, אך שאיפה זו אינה נובעת מהכרה פיתאומית בצידקת העניין הציוני, או מהתאהבות־פתע בישראל היפה, אלא מן הצורך למנוע התפשטות נוספת של ישראל, לשחרר אדמות כבושות ו/או לפתור את הבעיה הפלסטינית.

חשוב להבין זאת, כי במיתוס הישראלי מצטייר חוסיין הטוב מול ערפאת הרשע, מבחינת יחסם לישראל, אך הוויכוח ביניהם אינו על נקודה זו. אין הם שונים בראייתם את "האויב הציוני". מבחינה מסוימת, הערכת חוסיין שלילית עוד יותר מהערכת ערפאת, כי הוא מאמין אמונה גמורה בכוננת ישראל לכבוש את עבר־הירדן בהזמנות מתאימה.

פחד זה, המופיע בנאומו בפירוש כמה פעמים, הוא אחד המניעים העיקריים של מדיניותו.

• "יאללה, תקפצו על העגלה"

ה מחלוקת האמיתית בין חוסיין וערפאת קיימת בכמה רבדים, האחד מתחת לשני. הרובד הגלוי, המשמש נושא לשני המיסמכים, הוא סירובו של אש"ף להודיע על הכרתו בהחלטות 242 ו־338 של מועצת הביטחון, מבלי שהאמריקאים (לפחות) יצהירו על הכרתם בזכות הפלסטינים להגדרה עצמית.

לכאורה, זהו ויכוח טכניסטי בלבד. שני הצדדים — המלך והיורד — רוצים באותו הדבר, והם חלוקים לגבי הטכניסטים הדרושים להשגתו.

המלך אומר (בתרגום חופשי מאור): יאללה, תקפצו על העגלה! עבדתי בשבילכם קשה, הוותי את האמריקאים צעד אחרי צעד, השגתי מהם את המינימום הדרוש. הם מוכנים עכשיו להסכים לוועידה בינלאומית, ולהזמנת אש"ף אליה. המיכשול האחרון הוא דרישתם שתכירו ב־242 ו־338. אז למה אתם מחכים? הזמן דוחק, יש עובדות חדשות בשטחים הכבושים. עוד מעט תהיה רוטציה בישראל. אז תבלעו את הגלולה המרה הזאת, תכירו בפיסות־הנייר האלה, ותהיו שותפים למשאומתן.

(הרבה ישראלים טובים, הדוגלים בפיתרון ישרי-

והיורד

אלי־פלסטיני, שותפים לגישה זו של המלך. הם אומרים ליורדים פלסטיניים בשיחות פרטיות: תלמדו מן הציונים! בן־גוריון תמיד לקח ככל מצב מה שניתן היה להשיג, ואחר־כך ניגש לשלב הבא. כדי להשיג יותר, מה איכפת לכם להכיר בפיסות־נייר מיושנות? אלה רק מילים! בינתיים תשיגו משהו ממשי: תוזמנו למשאומתן, וזהו צעד גדול קדימה.)

אש"ף אומר (שוב בתרגום חופשי שלי): לא! אנחנו עוסקים בעצם קיום עמנו, עתידו וחירותו. אין כאן מקום לטכניסטים. הרברים רציניים מדי. 242 ו־338 אינן מכירות בקיום העם הפלסטיני, ומדברות רק על "פליטים". אם נכיר בהן כלי־תנאי, פירוש הדבר שהסכמנו לוועידה בינלאומית שכלל לא תרון בהגשמת שאיפתנו לעצמאות ולמדינה. זאת תהיה כגיירה, כניעה. שום תועלת מיידית אינה שקולה כנגדו ויתור היסטורי זה. וחוק מזה, כשבורקים היטב את ההבטחות האמריקאיות, רואים שגם הן אינן שוות הרבה, מפני שכולן כפופות לוטו ישראל.

אמרה אישיות ירדנית (לא־פלסטינית): "לפלסטינים אין אסור לוותר. אם ויתרו עכשיו בגלל חולשתם, הם יורישו את החולשה גם לדור הבא. מי שלקה במחלת הירידים, החובה העיקרית שלו היא שלא להוריש את האידס לדור הבא."

• מי הבטיח מה?

ה וויכוח הגלוי מתמקד כולו סביב הנקודה הזאת של הכרה ב־242 ו־338. יש לכך צד אישי. המלך טוען שיאסר ערפאת הבטיח לו, במהלך המשאומתן הארוך, שאש"ף יקבל את שתי ההחלטות תמורת נכונות האמריקאים להיכנס עימו לדר־שיח. הוא, חוסיין, העביר הבטחה זו לאמריקאים, והנה, ברגע המכריע נסוג ערפאת מדיברתו, והשאיר את המלך תלוי באוויר, כמצב טיפשי. מול פני האמריקאים.

המלך נעלב. במישטר ריכוזי כמו זה השורר בירדן, כאשר אדם אחד — והוא לבדו — מקבל את כל ההחלטות, יש חשיבות רבה לריגשותיו של האדם האחד הזה.

המרכזי של תנועת פת"ח, בישיבה משותפת בתוניס, החלטה מפורטת, המהווה תשובה למלך. גם היא ארוכה למדי — כרבע מאורך הנאום של חוסיין.

גם זהו מיסמך מרשים מאוד. אין בו התקפה אישית בלשהי על המלך או עוזריו. כולו הרצאה שקטה אך נוקבת של עמדות האירגון הפלסטיני. גם הוא מצרף בסבלנות עובדה לעובדה, טיעון לטיעון.

הוא מונה אחת לאחת את העמדות הבסיסיות של אש"ף, וקובע כי "התעקשות אש"ף על מתן בסיס מוצק לפיתרון צורך אין פירושה חוסר־נכונות לפשרה. זהו צעד אחראי לגיבוש שלום אמיתי וצורך שבו יובטחו זכויות העם הפלסטיני, הרחק משינויים, תימרונים וקנוניות."

עיון מדויק בשני המיסמכים האלה — תוך ידיעת הרקע הפוליטי, האישי והציוני — מלמד הרבה על המחלוקת שבין חוסיין וערפאת. הוא גם מלמד מה אפשרי ומה אינו אפשרי

ש פגרים המסרבים למות. אולי מפני שלא היו בהם חיים מעולם, אלא רק משל היו. גוויה כזאת היא "האופציה הירדנית". בכיקורו השבוע בארצות־הברית חזר אליה שימעון פרס, בפעם המיידועיכמה, כמו ספינה החוזרת שוב ושוב אל נמל־הבית שלה.

ראשה־המשלה שאב עידוד ממה שאמר או לא אמר המלך חוסיין כאשר הראינות (וכרים שהוכחשו, כמובן, למחרת היום). ניתן היה להבין ממנו כאילו מוכן המלך ללכת למשאומתן ישיר עם ישראל, בלי אש"ף, אם לא יקבל כסף ממדינות־הנפט המת־רוששות.

די היה בכמה מילות־איום פתמיות אלה, כדי להציג מחדש את התיקויות בליבם של פרס ועמיתיו. למרבה הצער, תיקויות עקשניות אלה, המסרבות למות גם כשהן מצויות בשלב מתקדם של ריקבון, מנוססות על איהבנה גמורה של המציאות הפלסטינית־ירדנית, ובמיוחד של מישחקי

בין המלך

ערפאת וחוסיין בפתיחת המועצה הלאומית הפלסטינית בעמאן

הטכניסטים שבין המלך חוסיין ויורד הוועד הפועל של אש"ף, יאסר ערפאת. למרות הטכניסטים המסוככים, הרברים פשוטים במהותם. ניתן להיכנס בנקל.

• כתר בראש כל עמוד

ב יום ה־19 בפברואר 1986 נאם ג'אלאת אל־מאליכ אל־חוסיין בטלוויזיה הירדנית נאום שנמשך שלוש שעות וחצי. התרגום האנגלי הרישמי, שקיבלתי בעמאן מידי מנהל משרד־ההסברה, משרתע על פני 86 עמודים, שכראש כל אחד מהם מתנוסס הכתר המלכותי.

זהו נאום מצויין, מלאכת־מחשבת של הסברה מדינית. המלך בנה בו את הטיעון שלו בהגיון ובסבלנות, נידבק על גבי נידבק, עד שהקים חומה וציבה, בלי בקיעים וחורים. לא ראיתי בחיי הרבה מיסמכים כליכך מושלמים.

סיכום הנאום היה התקפת־מחץ על הנהגת אש"ף, והודעה כי "אחרי מאמצים ארוכים, אנוכי וממשלת הממלכה ההאשמית של ירדן מכריזים כזה שאיננו מסוגלים להמשיך בתיאום המדיני עם הנהגת אש"ף, עד אשר מילתם תהיה מילה, בעלת מחויבות, אמיתות וקביעות."

כעבור 17 יום קיבל הוועד הפועל של אש"ף, יחד עם הוועד

ביחסים שבין ישראל, ירדן ואש"ף. הייתה מוציע לשימעון פרס להתפנות לכמה שעות מביקורים בבת־ספר, ולהקדישן לעיון מעמיק בשני מיסמכים אלה, בלי עזרת "מומחים" למיניהם — היוודעים את הכל ושאינם מבינים דבר.

• הפחד מפני ישראל

א ולי בדאי לעמוד קודם כל על ההבדלים שאינם קיימים שני המיסמכים. בעיקר: אין ביניהם שום הבדל בעצם היחס לישראל. לישראלים רבים נדמה כי אש"ף שונא את ישראל שינאת־מוות, ואילו המלך הוא חובבי־ישראל, או שהוא מתייחס אליה לפחות כהבנה ובחוביב. אין בכך שום ממש.

גם חוסיין וגם ערפאת רואים בישראל אויבת מסוכנת, שגזלה אדמות ערביות ושמונו וגמור עימה לגזול עוד ועוד, אם אך ינתן לה.

במישטר הירדני, שבו כל כלי־התיקשורת משרתים את השיל־טון, אין מתפרסמת מילה טובה אחת על ישראל. הדבר כלל לא יתכן. על הקורא יורד מטר יומי של ידיעות, כתבות וקריקטורות, המתארות כולן את ישראל כמדינה עוינת, אלימה, כונשת,